

CRJM – Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Reacția Uniunii Avocaților în legătură cu inițiativa recentă privind schimbarea modului de motivare a hotărârilor judecătorești civile

Cibotaru Mihaela · Friday, June 29th, 2012

Procedura actuală de examinare a pricinilor civile are multe curențe. Modificarea Codului de procedură civilă este absolut necesară în vederea asigurării unei proceduri mai eficiente. Din acest motiv, în anul 2011, Ministerului Justiției a creat Grupul de lucru pentru elaborarea modificărilor la Codul de procedură civilă, din care au făcut parte și experții ai avocaturii, care a lucrat asupra proiectului de modificare a acestui Cod mai mult de un an. Grupul de lucru a propus excluderea posibilității existente la moment de pronunțare doar a dispozitivului hotărârii, judecătorilor revenindu-le sarcina să pronunțe hotărârile doar după ce le vor motiva integral în scris.

Proiectul de lege elaborat de Grupul de lucru a fost aprobat de Guvern și de Parlament pentru lectură întâi. În procesul pregătirii proiectului pentru lectura a doua, a fost introdusă inițiativa legislativă prin care se menține sistemul existent de pronunțare a hotărârilor, iar motivarea hotărârilor judecătorești pronunțate de prima instanță se reduce doar la situațiile în care părțile vor cere acest lucru după pronunțarea dispozitivului hotărârii sau în caz de contestare a hotărârii judecătorești. Argumentul principal invocat pentru justificarea inițiativei date este reducerea volumului de muncă al judecătorilor.

Această inițiativă nu a fost discutată în prealabil și pune în pericol accesul cetățenilor la o justiție transparentă, responsabilă și echitabilă. Regretăm faptul că nu au fost organizate dezbateri cu privire la această inițiativă, care este fundamentală pentru sistemul justiției civile. În același timp, suntem frapăți de faptul că această inițiativă, care este una conceptuală și în disonanță cu proiectul de lege aprobat în prima lectură, a fost introdusă în a doua lectură, deși acest lucru nu este consistent cu practica parlamentară existentă.

Mecanismul propus de motivare a hotărârilor judecătorești nu se regăsește nici în una din țările cu o democrație avansată. În Germania există un mecanism de pronunțare a hotărârilor în formă sumară (art. 313 a) al Codului de procedură civilă), însă acesta poate fi aplicat doar dacă persoana, până la pronunțarea hotărârii, renunță în mod expres la motivare. Dacă acest lucru se întâmplă, persoana este dezbrătată din dreptul de a contesta hotărârea judecătorească. Prin urmare, sistemul German este foarte diferit de cel propus. În Germania regula este că hotărârea trebuie motivată, până la solicitarea contrarului – inițiativa propusă pleacă de la prezumția inversă. În Germania renunțarea la motivare are loc până la pronunțarea hotărârii – inițiativa propusă prevede că solicitarea hotărârii motivate va avea loc după pronunțarea dispozitivului hotărârii. În Germania renunțarea la motivare înseamnă și renunțarea la dreptul de a contesta hotărârea – inițiativa

propus? ofer? dreptul de a contesta hot?rârea.

Un mecanism de motivare a hot?rârilor judec?tore?ti similar celui propus a existat în Republica Moldova pân? în anul 1998. Cu sus?inerea corpului de judec?tori, s-a renun?at la acest mecanism, care era unul deosebit de greu? ?i genera foarte multe probleme practice. Revenind la problemele practice, sistemul propus creeaz? o situa?ie absurd? în care p?r?ile vor fi impuse s? conteste hot?rârea judec?toreasc? f?r? a cunoa?te motivele din cuprinsul ei; se complic? examinarea cauzei de apel, deoarece în toate cauzele vor fi depuse cereri de apel nemotivate, iar instan?a de apel va fi constrâns? s? acorde termen suplimentar p?r?ilor pentru redactarea cererilor, fapt ce necesit? timp ?i resurse suplimentare, puse în sarcina justi?iabililor; va fi îngreunat? unificarea practicii judec?tore?ti, problem? grav? pentru sistemul judec?toresc moldovenesc, precum ?i evaluarea judec?torilor; mecanismul propus va impune judec?torii s? studieze repetat materialele dosarului, o dat? la pronun?area dispozitivului ?i o dat? la motivarea hot?rârii; va fi practic imposibil de a ob?ine revizuirea hot?rârii judec?tore?ti; nemotivarea hot?rârii judec?tore?ti ar putea genera probleme serioase în procesul de executare a hot?rârii; motivarea proast? a hot?rârilor judec?tore?ti este o problem? recunoscut? în Republica Moldova ?i reprezint? una din cauzele încrederii atât de joase a cet?enilor în justi?ie, iar acceptarea ini?iativei va alimenta ?i mai mult atitudinile negative fa?? de sistemul judec?toresc; ini?iativa creeaz? spa?iu enorm pentru abuz, cum ar fi atacuri raider, care, spre regret, este un fenomen frecvent în sistemul de drept moldovenesc.

Ini?iativa nu solu?ioneaz? problemele existente, ba chiar le acutizeaz?. Sistemul actual de pronun?ate separat? a dispozitivului ?i de redactare ulterioar? a hot?rârii motivate, similar ini?iativei în discu?ie, genereaz? probleme grave în ceea ce prive?te înmânarea hot?rârii motivate ?i calcularea termenelor de atac, probleme care au dus la mai multe condamn?ri a Moldovei la Curtea European? a Drepturilor Omului. Grupul de lucru creat de Ministerul Justi?iei a recomandat renun?area la practica de pronun?are a dispozitivului hot?rârilor judec?tore?ti, pentru a introduce ordine în sistemul c?ilor de atac ?i pentru a ordona participan?ii la proces. Ini?iativa doar vine s? acutizeze problemele existente. Fiind discutat? în cadrul Grupului de lucru, ultimul nu a acceptat ini?iativa.

Conceptul motiv?rii integrale a hot?rârii judec?tore?ti a fost deja acceptat pentru procedurile penale. Modific?rile adoptate deja la Codul de procedura penal? oblig? judec?torul care adopta hot?râri unipersonal s? pronun?e integral hot?rârea. Motivarea unei sentin?e penale necesit?, în mod obi?nuit, mult mai multe eforturi decât motivarea unei hot?râri pronun?ate în cauze civile.

Ini?iativa propus? vine în contradic?ie cu îns??i no?iunea ?i esen?a actului de justi?ie ?i a procesului judiciar care trebuie s? fie unul solemn iar judec?torul trebuie s? fie impar?ial, independent, competent ?i responsabil. Nici unul din aceste puncte de reper ale actului de justi?iei nu poate fi garantat în lipsa motiv?rii integrale în form? scris? a tuturor hot?rârilor emise de judec?tori.

Promotorii ini?iativei sus?in c? prin aceasta se va reduce volumul de lucru al judec?torilor ?i, prin urmare, calitatea celorlalte hot?râri va fi mai bun?. Acest argument ni se pare insuficient ?i, în oricare caz, absolut inacceptabil. Probleme de administrare ?i management judiciar nu pot fi solu?ionate din contul ?i în detrimentul standardelor unui proces echitabil. Pe de alt? parte, în anii 2010 ?i 2011 num?rul cauzelor examinate de instan?ele judec?tore?ti s-a redus. De?i sarcina judec?torilor din anumite localit??i r?mâne ridicat?, în prezent, Parlamentul examineaz? mai multe proiecte de legi care vin s? solu?ioneze problema suprasolicite?rii judec?torilor. Astfel, se propune simplificarea substan?ial? a procedurii de judecare a cauzelor civile; limitarea dreptului instan?ei

de apel de a trimite cauza la rejudecare; angajarea asistenților judiciari pentru fiecare judecător; introducerea funcției de administratori de instanță, care va contribui la reducerea volumului de lucru administrativ al președinților de instanță și concentrarea acestora asupra judecării cauzelor. Sarcina judecătorilor va scădea și ca urmare a unificării practicii judecătorești și folosirii mijloacelor alternative de soluționare a disputelor, promovate prin Strategia de Reformare a Sectorului de Justiție pentru anii 2011-2016. Mai mult, sarcina judecătorilor este sporită doar în câteva localități din țară, în special în Chișinău. Această sarcină va fi adusă mai aproape de media pe sistem prin optimizarea hărții judecătorești, optimizare propusă prin aceeași Strategie.

Din considerentele de mai sus, Consiliul Uniunii Avocaților din Republica Moldova consideră inițiativa în cauză drept una deosebit de periculoasă și nejustificată și cheamă Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Parlamentul Republicii Moldova și Președintele Republicii Moldova să o respingă.

Persoana de contact:

Mihai LUPU, membru al Consiliului

This entry was posted on Friday, June 29th, 2012 at 11:45 am and is filed under [Noutăți](#)

You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.